

УДК 342.951: 351.82

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.54.23>

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА ОРГАНИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Тетяна Гжибовська

*ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», навчально-науковий інститут природничо-математичних
наук, інформатики та менеджменту,
кафедра освітнього менеджменту та публічного управління
вул. Старопортофранківська, 26, 65020, м. Одеса, Україна*

У статті проаналізовано вплив громадського контролю, як інституту громадянського суспільства, на процес формування та реалізації державної політики. Визначено, що громадський контроль виступає важливим механізмом впливу на діяльність органів державної влади. Встановлено, що на сьогодні існує багато науково обґрунтованих визначень дефініції «громадський контроль», в той же час нормативно-правове визначення відсутнє. Варто зазначити, що євроінтеграційні процеси посилили роль громадськості в реалізації різних форм державного управління.

Із застосуванням компаративістських методів дослідження було визначено, що ефективна участь широкого кола представників різних суспільних сфер у реалізації публічного управління перетворює його на складний процес пошуку спільних рішень та досягнення консенсусу. Сучасні інструменти контролю за діяльністю суб'єктів владних повноважень мають ґрунтуватися на залученні представників громадськості (окремі громадяни, громадські організації, ЗМІ, громадські ради тощо).

Узагальнено та систематизовано класифікацію ознак громадського контролю за діяльністю інститутів публічної влади. Схарактеризовано комплекс умов, що мають існувати, для реалізації ефективного громадського контролю, основними серед яких є такі: системність діяльності; об'ємність та достовірність інформації; аналітика та контроль; професійність суб'єктів реалізації.

Встановлено, що низький рівень відкритості та самосвідомості представників державної влади ускладнює реалізацію громадського контролю, а період воєнного стану та певні обмеження у публічному доступі до інформації лише збільшують рівень корупційності. Констатовано необхідність громадського контролю на постійній основі та виокремлено на що саме впливає його реалізація на постійній основі.

Ключові слова: інститути громадянського суспільства, громадський контроль, період воєнного стану, ознаки громадського контролю, суб'єкт владних повноважень, органи публічної влади, корупційні діяння.

Актуальність дослідження. Громадський контроль відіграє ключову роль у забезпеченні прозорості та підзвітності публічних органів та інших суб'єктів влади. Однак в складних воєнно-політичних соціально-економічних обставинах в країні громадський контроль набуває одночасно як ще більшої актуальності, так і складності в реалізації. Оскільки під час воєнних конфліктів ускладнюється діяльність інститутів громадянського суспільства, зокрема це пов'язано із зміщенням акцентів уваги в суспільстві.

В розвиненому демократичному суспільстві громадський контроль є важливим механізмом впливу на діяльність органів державної влади, одночасно із цим публічні інститути зацікавлені у прозорості власної діяльності, оскільки прозорість влади виступає однією з найважливіших вимог громадськості. Рівень довіри до органів влади прямопропорційний ступеню відкритості влади до громадськості, саме тому громадський контроль є потужним інструментом у формуванні ефективної державної політики, зокрема допомагає виявляти та запобігати корупційним практикам, підвищує прозорість і підзвітність, а також мобілізує громадянське суспільство до активних дій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З огляду на сформоване у світовій практиці уявлення про вплив інститутів громадянського суспільства на діяльність державних інститутів, значна кількість закордонних науковців приділила увагу цьому феномену: Г. Алмонд, С. Верба, Р. Даль, Дж. Кін, Г. Кітшелт, Дж. Скотт, М. Уоррен, А. Хойзерн та інші. Наукові праці зазначених вище учених дають можливість розширити розуміння того, як громадянське суспільство та громадський контроль можуть впливати на діяльність державних органів, сприяти прозорості та підзвітності, а також зміцнювати демократичні процеси.

В Україні також є чимало сучасних науковців, які досліджують вплив громадськості на діяльність публічних інститутів. Провідними дослідниками сучасності у цій сфері є: І. Бекешкіна, О. Богдан, О. Гарань, Є. Глібовицький, О. Дем'янчук, І. Коліушко, В. Паніотто, М. Рябчук, Ю. Тищенко, Т. Шевченко та інші. Українські науковці та експерти роблять важливий внесок у розуміння та розвиток механізмів громадського контролю, підзвітності влади та зміцнення демократичних інститутів в Україні. Однак незважаючи на рівень досліджуваності проблеми, все ще залишаються прогалини у вивченні інструментів впливу на діяльність органів державної влади, що використовуються громадянськістю.

У 2014 році Україна підписала із Європейським Союзом Угоду про асоціацію, що стало додатковим активатором посилення діяльності інститутів громадянського суспільства [20]. Діюча зараз Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства на 2021 – 2026 рр. (далі – Стратегія) передбачає реалізацію основних засад у сфері розвитку громадянського суспільства, передбачені підписаною угодою з ЄС. Стратегією передбачено обов'язок центрального органу виконавчої влади (Кабінет Міністрів України) залучати інститути громадянського суспільства до розроблення та затвердження планів заходів, підготовку та оприлюднення щоквартальних та щорічних звітів, визначення механізмів належної координації та моніторингу реалізації Стратегії тощо [18].

В умовах необхідної реалізації Стратегії та посилення тенденцій децентралізації державної влади в Україні державне управління почало набувати характерних ознак широкого залучення громадськості до реалізації різних форм державного управління. ефективна участь широкого кола представників різних суспільних сфер у реалізації публічного управління перетворює його на складний процес пошуку спільних рішень та досягнення консенсусу [7].

Сьогодні основною проблемою є функціонування суб'єктів державного управління із дотриманням принципів верховенства права та налагодження взаємодії із інститутами громадянського суспільства в умовах діючого воєнного стану. Громадський контроль виступає одним із механізмів впливу громадськості на діяльність органів державної влади. Крім того, цей вид контролю є способом забезпечення «зворотного зв'язку», оскільки його наслідки можуть бути використані уповноваженими суб'єктами для оцінки якості та ефективності їх функціонального призначення.

Перш за все варто визначити сутність терміну «громадський контроль» як суспільно-політичного явища. Однак одразу потрібно наголосити на тому, що серед вчених не

сформовано єдиного уніфікованого визначення сутності досліджуваної дефініції. А. Крупник під громадським контролем розуміє інструмент громадської оцінки виконання органами влади їхніх соціальних завдань [4]. Л. Наливайко та А. Орешкова громадський контроль визначають як важливий чинник участі інститутів громадянського суспільства в управлінні державою [7]. О. Полтараков зазначає, що під громадським контролем варто розуміти систему відносин громадянського суспільства з державою [9]. Ю. Нисевич констатує, що громадський контроль є невід'ємною складовою найбільш ефективного демократичного засобу дії суспільства на публічну владу – механізму громадської думки, яка в демократичній державі і є дійсною «четвертою владою» [8, с. 68–80]. На нашу думку, громадський контроль – це комплексне явище, яке поєднує в собі заходи, що реалізуються інститутами громадянського суспільства.

Аналіз законодавчої бази України дав змогу встановити, що не існує нормативного визначення дефініції «громадський контроль», оскільки профільний закон не було прийнято. Є лише законопроект (N 2737 від 24.04.2015 р.), в якому пропонується під громадським контролем розуміти «суспільну діяльність громадських об'єднань, предметом якої є здійснення нагляду за відповідністю діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб Конституції України, законам України, іншим нормативно-правовим актам та за дотриманням ними державної дисципліни» [19].

Однак Конституція України та закони передбачають реалізацію громадського контролю. Громадянам України нормами Конституції України надано право прямо чи опосередковано впливати на діяльність публічних інститутів. Зокрема статтею 5 визначено, що народ є єдиним джерелом влади в Україні, і що громадяни мають право здійснювати владу безпосередньо; стаття 34 гарантує право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань; стаття 38 забезпечує право громадян брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнських та місцевих референдумах, обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування [3].

Спираючись на норми Конституції, комплекс законодавчих актів забезпечує правові підстави для здійснення громадського контролю:

1. Закон України «Про громадські об'єднання» регулює створення та діяльність громадських об'єднань, які можуть здійснювати громадський контроль, представляючи інтереси громадян [11].

2. Закон України «Про доступ до публічної інформації», норми якого забезпечують громадянам право на доступ до інформації, що знаходиться у володінні органів влади. Це важливий інструмент для здійснення громадського контролю, оскільки дозволяє отримувати інформацію про діяльність органів влади, їх рішення та використання бюджетних коштів [13].

3. Закон України «Про запобігання корупції» визначає механізми запобігання та протидії корупції, а також роль громадських організацій у цих процесах. Громадські організації мають право подавати інформацію про корупційні правопорушення та брати участь у формуванні антикорупційної політики [14].

4. Закон України «Про звернення громадян» регулює право громадян звертатися до органів державної влади та місцевого самоврядування із зауваженнями, скаргами та пропозиціями щодо їх діяльності. Органи влади зобов'язані розглядати такі звернення [15].

5. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає форми участі громадян у місцевому самоврядуванні, включаючи громадські слухання, місцеві ініціативи та консультації з громадськістю [17].

6. Закон України «Про інформацію» встановлює основні принципи інформаційних відносин, зокрема щодо доступу до інформації та захисту прав на інформацію, що сприяє прозорості діяльності органів влади [16].

7. Закон України «Про державну службу» визначає основні принципи державної служби, включаючи принципи підзвітності та прозорості, які підсилюються механізмами громадського контролю [12].

Ці законодавчі акти створюють правову основу для здійснення громадського контролю в Україні, забезпечуючи громадянам інструменти для участі в управлінні державними справами, контролю за діяльністю органів влади та захисту своїх прав та інтересів. Реалізація наданих законодавчими актами прав може відбуватися таким чином:

1. Через створення та діяльність громадських (експертних) рад у діяльності суб'єктів публічної адміністрації;
2. Проведення громадської експертизи діяльності органів державної влади;
3. Проведення антикорупційної громадської експертизи діяльності суб'єктів публічної адміністрації;
4. Забезпечення можливості звернень громадян до суб'єктів публічної адміністрації тощо [2].

Варто також відзначити, що окрім зазначених вище форм участі громадськості в діяльності органів державної влади, існують також додаткові, за ігнорування яких суб'єктами влади не передбачено ніяких санкцій, наприклад, проведення публічних консультацій не передбачає обов'язку враховувати громадську думку де-факто. Звісно ж такі заходи не є ефективними в повній мірі.

Громадський контроль як механізм впливу на державні інститути дозволяє своєчасно виявляти і усувати фактори, що перешкоджають ефективній реалізації прав і свобод людини і громадянина, особливо у період воєнного стану в країні, коли ряд прав та свобод можуть бути обмежені.

У демократичних країнах громадянське суспільство бере активну участь в управлінні державними справами, а суспільний вплив носить не декларативний характер, виступаючи ефективним механізмом в житті держави. Як зазначає Л. Наливайко, до ознак громадського контролю за діяльністю інститутів публічної влади належать:

1. Суб'єкт громадського контролю – інститути громадянського суспільства.
2. Об'єкт громадського контролю – сфера державного управління та місцевого самоврядування;
3. Мета громадського контролю – забезпечення суспільних інтересів;
4. Громадський контроль реалізується у формах, що не заборонені законодавством;
5. Результати громадського контролю можуть служити підставою для здійснення інших заходів, передбачених законодавством України [7].

Як наслідок, громадський контроль – це діяльність громадськості, суть якої полягає в активній взаємодії з публічними інститутами через систему спостереження і перевірки, щоб визначити дотримання об'єктом контролю належного забезпечення прав і свобод людини в сфері державного управління [9].

Основними суб'єктами реалізації громадського контролю виступають громадські організації, громадські ради, ЗМІ, громадяни (організована та неорганізована громадськість). Безпосередня і дієва участь громадян і їх автономних об'єднань в процесі управління державою призначена забезпечувати реалізацію громадського контролю [10].

Існує комплекс певних умов, що мають існувати, для реалізації ефективного громадського контролю, основними серед яких є такі: системність діяльності; об'ємність та достовірність інформації; аналітика та контроль; професійність суб'єктів реалізації.

По-перше, як зазначає М. Кінаш, системність є основною ознакою громадського контролю, оскільки саме через систематичний моніторинг рішень і дій органів публічної влади можливо визначити рівень прозорості і легітимності для громадян рішень і дій органів державної влади усіх рівнів.

По-друге, інформація про діяльність суб'єктів владних повноважень має бути якомога об'ємнішою та достовірною, щоб надалі використовувати її для досягнення поставлених цілей.

По-третє, дієвість громадського контролю можлива лише у випадку повного контролю за інформацією, що надають суб'єкти владних повноважень про свою діяльність та її аналіз. Зокрема, постійний контроль за діяльністю посадових осіб впливає на зниження рівня корупційності, оскільки недобросовісні державні службовці усвідомлюють наявні ризики.

По-четверте, важливою є громадська експертиза, тобто політико-правовий аналіз офіційних актів та документів, що відображають рішення і дії влади всіх рівнів, оскільки вони в обов'язковому порядку фіксуються (укази, постанови, розпорядження, концептуально-аналітичні документи, програми, плани, протоколи засідань, відповіді на запити та звернення тощо). Саме тому громадська експертиза має реалізовуватись професіоналами (юристи, економісти, політологи та інші спеціалісти відповідної сфери) [2].

Існує також ряд прогалин у взаємодії інститутів громадянського суспільства з суб'єктами управління, пов'язаних з корупційними ризиками, низькою правовою обізнаністю громадян, застарілими архетипами управління тощо.

Спираючись на результати досліджень, що проаналізовано вище, варто констатувати надзвичайну важливість громадського контролю, особливо в період воєнного стану в Україні. Оскільки зміщення уваги суспільства на інші, життєвоважливі проблеми (виживання, безпека, обороноспроможність країни) суб'єктами державної влади може використовуватись для реалізації владних повноважень з метою особистого збагачення.

Оскільки українські державні службовці ще не набули того рівня відкритості та самосвідомості, що властивий американським держслужбовцям та політикам, контроль та аналіз висвітлюваної інформації посилює вплив громадськості, особливо на недобросовісних чиновників.

Це підтверджується значною кількістю новин у ЗМІ щодо корупційних скандалів (нецільове використання коштів; демпінгування цін та «догвірне» підписання контрактів; махінації із гуманітарною допомогою тощо). В грудні 2023 року український офіс Transparency International провів узагальнення випадків Топ-корупції за 2023 рік. Серед посадовців були голова Верховного суду України; народні депутати України; перший заступник міністра розвитку громад, територій та інфраструктури України; керівництво Держспецв'язку – ексголова та його заступник та інші [1]. Гучними також були новини про виявлені корупційні оборудки у Міноборони, зокрема щодо закупівлі продуктів, ліків, форми військовим тощо [6]. Додатково ускладнилась ситуація із доступом громадськості до декларацій державних службовців у Реєстрі електронних декларацій, оскільки на виконання рішення Конституційного суду з жовтня 2020 року було закрито вільний доступ до перегляду декларацій, одночасно із цим НАЗК припинило їхню перевірку та зберігання [21]. 10 грудня 2023 року НАЗК

знов відкрило доступ до Реєстру електронних декларацій, виконуючи норми Закону України «Про запобігання корупції» [5]. Станом на 24.05.2024 р. – публічний доступ до електронних декларацій відкрито. Така непослідовність державної політики у сфері боротьби з корупцією деструктивно впливає на заходи, що спрямовані на попередження корупційних ризиків та зниження рівня існуючих корупційних діянь. Надважливо у важкий період воєнного стану в країні покровоко та послідовно реалізовувати антикорупційну політику із залученням інститутів громадянського суспільства та застосуванням заходів громадського контролю. Тому варто наголошувати на необхідності громадського контролю на постійній основі, оскільки це один із найефективніших інструментів участі громадськості у формуванні та реалізації політики держави, особливо у період воєнного стану. Підсумовуючи усе вищезазначене, варто наголосити на що впливає громадський контроль, а саме:

1. Контроль за розподілом гуманітарної допомоги та військових ресурсів. В умовах війни велика кількість ресурсів спрямовується на гуманітарну допомогу та військові потреби. Громадський контроль допомагає запобігати зловживанням та забезпечувати, щоб ці ресурси доходили до тих, хто їх потребує, а не осідали в руках корумпованих посадовців.

2. Моніторинг державних витрат. Війна часто вимагає значних державних витрат, які можуть бути вразливими до корупції. Громадські організації та журналісти можуть здійснювати моніторинг бюджетних витрат, публічних закупівель та контрактів, щоб забезпечити їх прозорість і підзвітність.

3. Підтримка антикорупційних інституцій. В умовах війни антикорупційні органи можуть втратити частину своєї ефективності через зміну пріоритетів або політичний тиск. Громадський контроль підтримує ці інституції, забезпечуючи їх незалежність та стимулюючи до ефективної роботи.

4. Інформаційна кампанія та просвітництво. Громадські організації можуть організувати кампанії з підвищення політико-правової обізнаності громадян.

5. Залучення міжнародних організацій. Підтримка міжнародних організацій та партнерів може бути критично важливою. Вони можуть надавати технічну допомогу, ресурси та експертизу для посилення громадського контролю.

6. Захист правозахисників та активістів. В умовах війни активісти та правозахисники можуть бути піддані підвищеному ризику переслідувань. Забезпечення їх безпеки та підтримка з боку міжнародної спільноти є важливими для продовження ефективного громадського контролю.

7. Використання технологій. Сучасні технології, такі як соціальні мережі, онлайн-платформи для моніторингу державних витрат та мобільні додатки для повідомлень про різні види інформації, зокрема про корупцію, можуть бути ефективними інструментами громадського контролю.

Успішний громадський контроль в умовах війни вимагає адаптивності, інноваційних підходів та міжнародної підтримки. Незважаючи на складність ситуації, активна участь громадянського суспільства в боротьбі з корупцією є ключовим фактором для забезпечення справедливості та ефективного використання ресурсів. Оскільки громадський контроль забезпечує підзвітність влади, знижує ризики зловживань та сприяє соціальній стабільності й довірі громадян до державних інституцій, то він є необхідним інструментом для забезпечення ефективної, прозорої та підзвітної діяльності публічних інститутів, особливо у кризових умовах, таких як воєнний період.

Список використаної літератури

1. Антикорупційний 2023 рік: які «великі риби» потрапили до рук НАБУ-САП?. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://ti-ukraine.org/news/antykoryptsijnuj-2023-rik-yakivelyki-ryby-potrapuly-do-ruk-nabu-sap/>
2. Кінаш М. М. Громадський контроль як механізм протидії корупції: проблеми реалізації в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2014. № 29. Т. 2. С. 72–74.
3. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
4. Крупник А. С. Зарубіжний досвід громадського контролю: уроки для України. *Ефективність державного управління: Зб. наук. праць ЛРІДУ. Львів: ЛРІДУ НАДУ*, 2007. № 14. С. 146–154.
5. НАЗК: Відкрито публічний доступ до Реєстру декларацій. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/vidkryto-publichnyu-dostup-do-reestru-deklaratsiy/>
6. Найгучніші корупційні скандали за участю представників влади. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://biz.censor.net/r3443404>.
7. Наливайко Л. Р., Орешкова А. Ф. Громадський контроль в умовах сучасних євроінтеграційних процесів. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 3 (77). С. 47–55.
8. Нисневич Ю.А. Інформаційно-комунікаційна стабілізація політичної системи. *Політологічний Вісник*. 2006. №1 (6). С. 68–80.
9. Полтораков О. Громадський контроль над «силовими» структурами в Україні: проблеми та перспективи. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.niisp.gov.ua/articles/109/>
10. Пухчал О. Громадський контроль як важливий чинник демократизації та ефективності державного управління. *Інвестиції: практика та досвід*, 2010. № 14. С. 56–58.
11. Про громадські об'єднання: Закон України. *Відомості Верховної Ради України* від 04.01.2013. № 1. С. 2. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4572-17>
12. Про державну службу: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*: офіційне видання від 22.01.2016. № 4. С. 60. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/889-19>
13. Про доступ до публічної інформації: Закон України. *Відомості Верховної Ради України: офіційне видання від 12.08.2011*. № 32. С. 1491. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2939-17>
14. Про запобігання корупції: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*: офіційне видання від 05.12.2014. № 49. С. 3186, стаття 2056. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1700-18>
15. Про звернення громадян: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*: офіційне видання від 19.11.1996. № 47. С. 256. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/393/96-%D0%B2%D1%80>
16. Про інформацію: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*: офіційне видання від 01.12.1992. № 48. С. 650. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2657-12>
17. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*: офіційне видання від 25.06.1997. № 24. С. 170. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/280/97-%D0%B2%D1%80>
18. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки: Указ Президента України № 487/2021 від 7 вересня 2021 року. *Офіційний вісник України*. 2021. № 79. С. 39. Ст.4994. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text>

19. Проект Закону «Про громадський контроль». Електронний ресурс. Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/ХН2411АА>
20. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Міжнародний документ від 27.06.2014 р. Дата оновлення від 30.11.2015 р. Електронний ресурс. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
21. Укрінформ: доступ до реєстру е-декларацій. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3125698-nazk-zakrilo-dostup-do-reestru-deklaracij.html>

PUBLIC CONTROL AS AN INSTRUMENT OF INFLUENCE ON PUBLIC AUTHORITIES UNDER MARTIAL LAW

Tetiana Hzybovska

*State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»,
Educational and Research Institute of Natural and Mathematical Sciences, Informatics and Management,
Department of Educational Management and Public Administration
Staroportofrankivska str., 26, 65020, Odesa, Ukraine*

The article analyzes the impact of public control as an institution of civil society on the process of formulation and implementation of public policy. It is determined that public control is an important mechanism of influence on the activities of public authorities. It is established that today there are many scientifically based definitions of the definition of “public control”, while there is no regulatory definition. It should be noted that European integration processes have strengthened the role of the public in the implementation of various forms of public administration.

Using comparative research methods, it was determined that the effective participation of a wide range of representatives of various social spheres in the implementation of public administration turns it into a complex process of finding common solutions and reaching consensus. Modern instruments of control over the activities of public authorities should be based on the involvement of public representatives (individual citizens, public organizations, media, public councils, etc.).

The classification of features of public control over the activities of public authorities is generalized and systematized. The author characterizes a set of conditions that should exist for the implementation of effective public control, the main ones being: systematic activity; volume and reliability of information; analytics and control; professionalism of the subjects of implementation.

The author establishes that the low level of openness and self-awareness of public authorities complicates the implementation of public control, and the period of martial law and certain restrictions on public access to information only increase the level of corruption. The author states the need for public control on an ongoing basis and highlights what exactly is affected by its implementation on an ongoing basis.

Key words: civil society institutions, public control, martial law period, signs of public control, subject of power, public authorities, corruption acts.